

Dịch bệnh tiêu chảy cấp trên lợn con (PED) và cách phòng trị

Dịch bệnh tiêu chảy cấp tính trên lợn - PED (Porcine Epidemic Diarrhoea) do Coronavirus gây ra. PED lây lan nhanh và gây tỉ lệ chết cao trên lợn, đặc biệt là lợn con theo mẹ. Lợn con từ 0-5 ngày tuổi mắc bệnh tỉ lệ chết 100%, lợn con trên 7 ngày tuổi mắc bệnh tỉ lệ chết 30-50%, gây thiệt hại kinh tế lớn cho người chăn nuôi.

1. Nguyên nhân bệnh

Bệnh gây ra do virus PED tấn công vào hệ nhung mao thành ruột làm giảm khả năng hấp thu dinh dưỡng và gây mất nước, lợn bị tiêu chảy, đặc biệt lợn con thường bị tiêu chảy cấp tính và chết nhanh. Bệnh lây lan rất nhanh trong đàn.

Bệnh thường xảy ra với lợn nuôi ở chuồng trại ẩm ướt, lạnh, bẩn, lợn con chưa được tiêm sát, lợn mẹ chưa được tiêm phòng đầy đủ.

Virus PED tồn tại lâu trong môi trường và chất thải chăn nuôi nhưng lại dễ bị tiêu diệt bởi ánh sáng và chất sát trùng. Vì vậy, công tác vệ sinh và khử trùng chuồng trại, môi trường chăn nuôi là khâu rất quan trọng trong phòng chống dịch bệnh này.

2. Cách lây lan

Bệnh lây lan và phát dịch nhanh chóng, bệnh lây trực tiếp từ lợn ốm sang lợn khỏe (qua phân, dịch tiết...) và lây lan gián tiếp qua phương tiện vận chuyển, đặc biệt là xe và người ra vào mua bán lợn tại trại, qua thức ăn, nước uống nhiễm mầm bệnh. Sau khi xâm nhập qua đường tiêu hóa, virus PED tăng lên nhanh ở ruột non, ăn mòn lớp nhung mao ruột, làm cho ruột mỏng dần, xuất huyết, lợn không tiêu hóa được thức ăn, gây nôn mửa và tiêu chảy. Lợn con bị bệnh do sữa chưa tiêu nên phân và dịch nôn có màu trắng đục, vàng nhạt hoặc đậm. Sau khi virus xâm nhập vào sau 18-24 giờ đã có biểu hiện lâm sàng trên đàn lợn.

3. Triệu chứng lâm sàng

Lợn con bị bệnh tiêu chảy cấp, phân màu vàng do sữa không được tiêu hóa

Lợn con theo mẹ bú ít hoặc bỏ bú. Lợn con bị tiêu chảy cấp, phân lỏng, mùi tanh, phân màu trắng đục hoặc vàng nhạt, phân dính bết ở hậu môn. Lợn có hiện tượng nôn mửa do sữa không tiêu, con vật bỏ bú, mất nước, thân nhiệt giảm nên hay có hiện tượng nằm lên bụng lợn mẹ. Bệnh lây lan nhanh chóng trong đàn. Bệnh gây ra do virus nên điều trị kháng sinh không khỏi. Bệnh lây lan nhanh, gây thiệt hại kinh tế lớn cho người chăn nuôi và gây hiện tượng lưu trữ mầm bệnh trong đất, nước và khu vực chăn nuôi.

4. Chẩn đoán

Căn cứ vào các triệu chứng lâm sàng như: lợn con tiêu chảy cấp tính, phân loãng màu vàng, tanh, có sữa không tiêu, bệnh lây lan nhanh trong đàn với tỷ lệ chết cao (với lợn con <5 ngày tuổi, tỉ lệ chết đến 100%). Lợn con gầy nhanh do mất nước, lợn con thích nằm lên bụng lợn mẹ. Đã điều trị bằng các loại kháng sinh không có kết quả, bệnh dễ nhầm với bệnh viêm dạ dày ruột truyền nhiễm (TGE) và bệnh do cầu trùng *Coccidiosis*.

Chẩn đoán phân biệt: Chẩn đoán huyết thanh học, dùng Test kiểm tra nhanh phát hiện mầm bệnh.

Test kiểm tra nhanh phát hiện mầm bệnh tiêu chảy cấp do PED

- Phân biệt các bệnh:

+ Quá trình lây lan nhanh trong đàn có thể là do PED, TGE...; lây lan chậm có thể là do E.coli, Coccidiosis...

+ Bệnh do PED thường ở mọi lứa tuổi; TGE thường trong 20 ngày tuổi đầu tiên, Coccidiosis thường sau 1 tuần tuổi.

+ Tỷ lệ bệnh, chết: Bệnh gây chết nhiều, nhanh, điều trị bằng các kháng sinh đặc hiệu mà không có kết quả có thể là bệnh PED, TGE. Bệnh do E.coli, Coccidiosis... điều trị bằng kháng sinh và thuốc trị cầu trùng đặc hiệu là khỏi.

5. Phòng bệnh

- Lợn mẹ: tiêm phòng đầy đủ các loại vắc xin (bao gồm vắc xin PED)

- Lợn con: tiêm sắt

- Chuồng trại: Giữ chuồng ấm, khô, sạch

- Chống mất nước: Cho lợn uống chất điện giải hoặc tiêm xoang bụng dung dịch glucoza, nước muối sinh lý, lactat...

- Giảm nhu động ruột bằng cho uống nước lá chat (lá ổi hoặc trà bấc và vài lát gừng) hoặc tiêm Atropin.

- Cân bằng tập đoàn vi sinh đường ruột bằng cách bổ sung men tiêu hóa.

- Tùy nguy cơ bệnh kể phát có thể: Cho thuốc chống cầu trùng: Anticoc, Baycoc... hoặc cho uống thuốc kháng khuẩn đường ruột: Sulfamethoxazole, Trimethoprim, Colistin, Enronofloxacin, Oxytetracyclin...

6. Thực hiện chăn nuôi an toàn sinh học

- Đảm bảo cách ly:

+ Chuồng trại có hàng rào ngăn cách giữa trong và ngoài trại, xe mua lợn không được vào trong trại mà phải đỗ ở ngoài trại đúng nơi qui định.

+ Tăng cường kiểm soát người và các phương tiện ra vào trại, đặc biệt là các xe và người mua lợn, có thể mang mầm bệnh từ các nơi khác đến, đây là nguyên nhân chính làm lây lan dịch bệnh.

+ Xe vận chuyển trong trại sau khi vận chuyển phải được rửa, sát trùng, để khô mới được vận chuyển tiếp.

+ Có chuồng nuôi cách ly khu nuôi lợn mới nhập và khu bán lợn.

- Thường xuyên vệ sinh, khử trùng trong chuồng nuôi, môi trường xung quanh, có hố sát trùng ở cửa ra vào chuồng. Đảm bảo chuồng trại sạch sẽ, khơi thông cống rãnh, quản lý tốt chất thải chăn nuôi.

- Thực hiện phương pháp chăn nuôi “Cùng vào, cùng ra”.

- Không nuôi nhiều loài gia súc, gia cầm chung trại hoặc nuôi lợn nái nuôi con cùng chuồng nuôi lợn ở các lứa tuổi.

- Định kỳ phát quang bụi rậm, khơi thông cống rãnh, tiêu độc sát trùng, diệt côn trùng gặm nhấm...

- Luôn tuân thủ qui tắc: KHÔ, SẠCH, ẤM cho chuồng nái nuôi con và chuồng lợn con.

- Lợn mẹ trong thời gian mang thai nên đảm bảo đầy đủ dưỡng chất cho bào thai, nuôi đúng kỹ thuật.

TS. Hạ Thúy Hạnh
PGD. Trung tâm Khuyến nông Quốc gia